

Representantforslag 81 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Hans Fredrik Grøvan, Geir S. Toskedal og Anders Tyvand

Dokument 8:81 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Hans Fredrik Grøvan, Geir S. Toskedal og Anders Tyvand om å iverksette en handlingsplan mot antisemittisme

Til Stortinget

Bakgrunn

Jødene er en av de folkegruppene som opp gjennom historien har vært mest utsatt for forskjellsbehandling, rasisme og overgrep. Det er også et faktum i Norge. Grunnloven av 1814, som nettopp har vært markert, utelukket jødene fra adgang til riket.

Nå er antisemittismen igjen økende, i Europa og i Norge. Derfor fremmet representanter fra Kristelig Folkeparti vinteren 2011 forslag i Stortinget om en handlingsplan mot jødehat, jf. Dokument 8:95 S (2010–2011). Den gang var mange tvilende til om en slik handlingsplan var nødvendig. Nå har problemet blitt så altfor tydelig for alle.

Søndag morgen 15. februar 2015 ble en jødisk frivillig vakt ved en jødisk konfirmasjon i København skutt og drept; 9. januar 2015 ble fire jøder drept i et jødisk supermarked i Paris; i mai 2014 ble fire mennesker drept i det jødiske museet i Brussel; og i Toulouse i 2013 ble tre barn og en voksen drept på en jødisk barneskole. I alle tilfellene ble tilfeldige jøder rammet av den grunn at de er jøder, og det var islamister som sto bak drapene.

Jøder spør seg om de har en fremtid i Europa, og stadig flere utvandrer til Israel. En EU-undersøkelse viser at én av fire europeiske jøder er redd for å bli identifisert som jøder. I Norges naboland Sverige er andelen 50 pst. Tre av fire sier at de har opplevd anti-

semittiske angrep som ikke ble rapportert til myndighetene.

Antisemittisme i Norge

Situasjonen er heller ikke lys i Norge. I 2006 ble den jødiske synagogen i Oslo beskyttet, heldigvis uten at mennesker kom til skade. I dag holder politiet vakt utenfor synagogen, og gaten den ligger i stenges nå av sikkerhetshensyn.

Jøde er et av de vanligste skjellsordene i norske skolegårder. 3,5 pst. av elevene i Oslos ungdomsskoler opplever mobbing minst to–tre ganger månedlig på grunn av sin religiøse bakgrunn; blant jødiske barn er andelen hele 33,3 pst. – nesten ti ganger så høy. Jødiske elever forteller om hvordan mange rektorer og lærere fornekte problemet. En rektor skal ha sammenlignet bruken av jøde som skjellsord med det å bli kalt for vestlending.

En fersk internasjonale undersøkelse fra Anti-Defamation League viser at 15 pst. av nordmenn har antisemittiske forestillinger. Holocaust-senteret gjorde en liknende undersøkelse i 2012, der andelen var omtrent den samme, 12,5 pst. Det utgjør over 600 000 mennesker og er flere enn i Danmark og Sverige. Én av fem nordmenn støtter påstanden «verdens jøder arbeider i det skjulte for å fremme jødiske interesser», ifølge Holocaust-senteret. Én av fire mener det er riktig at «jøder ser på seg selv som bedre enn andre».

Det mosaiske trossamfund har selv utført en undersøkelse blant sine egne medlemmer i Oslo og Trondheim. Av om lag 300 norske jøder ved synagogene i Oslo og Trondheim sier 54 pst. at de har opplevd antisemittisme. Mye tyder på at stadig flere opplever jødehat. Mange forteller også om at de har opplevd antisemittisme på skolen.

Antisemittismens bakgrunn

Antisemittismen har lange og mørke tradisjoner i det kristne Europa. Jødehatet har vært høyst levende i norske byer og bygder, blant annet i mellomkrigstiden. Den «gamle» antisemittismen fra nazister og høyreekstremer har ikke forsvunnet. Den er særlig sterk i Ungarn og Hellas, der partiene Jobbik og Ny soloppgang har opplevd fremgang de siste årene. Dette gjør disse landene til noen av de verste i Europa når det gjelder antisemittisme. Heldigvis er det bred politisk enighet om å bekjempe denne antisemittismen fra ytre høyre.

Norge kan heller ikke overse den «nye» antisemittismen i Europa, som blant annet handler om at kritikk av Israels politikk kan gå over i jødefiendtlige holdninger. Antisemittismen blant europeiske muslimer er ikke nødvendigvis overraskende, fordi slike holdninger er svært utbredt i muslimske land i Midt-Østen, som mange av Europas muslimer har røtter i. Ikke desto mindre er den alvorlig. Alt tyder på at det for noen kan være kort vei fra slike holdninger til voldelige islamistiske miljøer som begår terrorhandlinger og de groveste formene for antisemittisk kriminalitet, slik tilfellet synes å være for den 22-årige terroristen fra Danmark som angrep en jødisk konfirmasjon i København.

Holocaust-senterets rapport om antisemittisme fra 2012 anbefaler utdypende undersøkelser av holdninger i utvalgte grupper i samfunnet, for eksempel holdninger til jøder blant den muslimske befolkningen. Det er viktig at dette følges opp.

Forslag om en handlingsplan mot antisemittisme

I de to budsjettforlikene med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har Kristelig Folkeparti fått gjennomslag for å sette av 5 mill. kroner årlig til tiltak mot antisemittisme. Midlene har gått til holdningsskapende arbeid i skolen og styrking av Det jødiske museum i Oslo og Trondheim. Spørsmålet er ikke lenger «hvis» eller «om» antisemittisme er et problem; antisemittismen er en realitet. Hvis ikke noe gjøres, risikerer man at den vokser ytterligere.

Forslagsstillerne mener at regjeringen snarest må utarbeide en handlingsplan mot jødehat. Planen bør bygge på de mange gode erfaringer norske myndigheter har gjort i kampen mot antisemittiske elementer fra høyreekstremer miljøer.

Skolen er sentral. Forslagsstillerne mener lærerutdanningen må vektlegge kunnskap om holocaust og antisemittisme sterkere enn i dag. Det bør vurderes å opprette universitetsprofessorater i jødedom og antisemittisme, for å styrke lærerutdanningen. Læreplanen må omfatte undervisning om antisemittisme og holocaust i relevante fag. Kunnskap om jødernes

situasjon i et historisk og et nåtidig perspektiv bør vektlegges. Dette må knyttes til et aktivt holdningsskapende arbeid basert på ideen om alle menneskers likeverd. Det bør utvikles tilpasset læringsmaterieell om temaet og vurderes økonomiske støtteordninger som gjør at klasser på ungdomstrinnet eller videregående skolenivå kan dra på studieturer til konsentrasjonsleire fra annen verdenskrig, uten at dette kommer i konflikt med gratisprinsippet. Manglende registrering av antisemittiske ytringer på skolene er også en utfordring, blant annet for politiet. Slike ytringer bør registreres og følges opp.

Dessuten er det behov for kontinuerlig overvåking av nettstedene og ekstremistiske miljøer hvor jødehat er utbredt. Forslagsstillerne er glade for opprettelsen av hatkrimgruppa ved Manglerud politistasjon og håper at den kan bety en forskjell.

Forslagsstillerne forutsetter at regjeringen er i dialog med Det mosaiske trossamfund om nødvendig støtte til sikkerhetsutgifter og kontinuerlig dagvakt ved de jødiske institusjonene i Norge.

Handlingsplanen bør evalueres basert på erfaringene man gjør, med sikte på forbedringer i form av nye og målrettede tiltak.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sikre at lærerutdanningen får en sterkere vektlegging av kunnskap om antisemittisme og holocaust.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere å opprette universitetsprofessorater i jødedom og i antisemittisme, for å styrke lærerutdanningen på disse områdene.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at læreplanen for grunnskole og videregående skole omfatter forebygging av antisemittisme, herunder obligatorisk undervisning om antisemittisme og holocaust i relevante fag og bedre læringsmaterieell som vektlegger økt kunnskap og holdningsskapende arbeid.
4. Stortinget ber regjeringen sikre bedre økonomiske støtteordninger slik at klasser på ungdomstrinnet eller videregående skole får mulighet til å dra på studietur til tidligere konsentrasjonsleire, uten at dette kommer i konflikt med gratisprinsippet.
5. Stortinget ber regjeringen sikre at Holocaust-dagen markeres årlig på alle skoler. Det bør utarbeides et tilpasset undervisningsopplegg til en slik markering.

26. mars 2015